

Erdélyi Híradó

Szombaton, December 25-dikén (12/25) 1830

Frantziaország—Németország—Holland—Burksország—Svájtz—Nápoljország
Lengyelország—Nemzeti Társalkodó 52-dik Szám.

FRANTZIAORSZÁG

Az alsó Kamarában dec. 1-ső napján, Tanács' Elölülője, Fináantz minster, Lafitte Ur, által adott egy törvényjavallatot, melynél-fogva az úgynevezett köz-kárpótlás' tőkéje (tőkepenze=fonds commun le P'indemnité) a' Státus' javára vissza-sván, a' Státus-adósság' Nagykönyvéből itöröltessék; a' Fináantzministernek hatalom adassék, egy ezen köz-kárpótlás-ökével megegyező jövedelem-summát (rente) a' Státusadósság' Nagykönyvébe beírni, és azt, az 1830- és 1831-dik évszendei' státus-szükségeire fordítani. Van ugyanis még, ama' tsak nevet viselő egy milliárde (1000 millió) tőkéből, melyet 1815-ben, a' kibújosók' kárpótlására rendelkeztek volt, körülbelül 100 millió (nevet-viselő=nominalis) elrendelhető, melyet az apr. 17-dikei törvény 2-dik tizkeje szerint, 1825, minden tisztává tett zámvetés után, azoknak akartak szabáson kárpótlásul elosztódm, kik a' milliárde' szeres felosztásánál legkevesebbet aptak volna. Ezt a' 100 milliót, vagy-is inkább annak a' jövedelmét (kamatját=entjét, mely 3-pCento), most már, a' Minister' javallata szerént, nem fognák kárpótlás' teljesítésére fordítani; hanem, vissza-esne a' Státusnak, 's a' Fináantzministernek hatalom adasson azt a'

kamat-summát a' mondott két esztendő' rendkívülvaló költségére fordítani.

Lafitte Ur hasznát-vette ezen alkalomnak, Frantziaország' jelen-fekvéséről a' külső szerkezetekre-nézve, a' következő nyilatkozást tenni: "Nem szalasztom-el, úgymond, ezt az alkalmat, hogy Nektek a' mi' mostani fekvésünkről, mely nagyított törődésektől helytelen módon festődik, valami világositást ne adjak.—A' több mult napokban, törődéseket terjesztettek-el háború-felől, mellyek eléggé is vertek gyökeret minekutánna jóforma készültek által felébresztettek, hogy a' haza' kereskedésére behassanak; de, még-sem annyira, hogy bátorságunkat megzavarhatta volna.—A' nemzetek' megmarkolható haszonérdekléseknek — (materialis interesséjek) tsendességre van szükségjek: mert ha bár az ő' nagyságok háborúból nevedkedhetik; elő-menttek, még is egyedül a' békességtől függ.—Mi, foljvást azt remélnjük, hogy ez a' betses béke, fenn fog tartatni. Sok Kabinétok foljvást a' legbékességesebb biztatásokkal tartanak bennünket. Egy olyan országgal, mely nekünk a' szabadtság' ösvényén kalauzunk volt (előttünk járt), mely a' mi' iparkodásunkat helybe-hagyta, győzödelmünk' örömeben részt-vett, magunk' mérséklését tsudálta, és a' mely

velünk közös haszonérdeklésben és palérozódásban áll, még szorossabban húztuk tsmóra a 'barátság' kötőlékjét. — Nem mindenütt tarthatnánk számot oly forró sympathiara; pedig, a' mi még soha még nem esett, a' mi' nemzetis királyságunk, mihelyt felállítatott, megesmértetett. Ekkorig, a' háború volt a' megesmérés' változhatatlan eszköze; és mindenik újj országlásnak az ütközetek' ditsőségére és a' győzedelem' megerősítésére volt szüksége. De a' Lajos-Filep', Frantziaország' hatalommal teljes magamérséklete által felállított thronusa, ellenben, Európa' megvilágosodott magamérséklésétől nyomon köszöntetett, 's ez által világosságra jött, hogy az utolsó idők' tapasztalásában, Fejedelmek és népek, részt-vettek.

Mindazáltal, Uraim, koránt-sem lehet tsudálcsozni, hogy a' nállunk esett nagy mozgás, minthogy másutt megkondúlt, szorongattatást szerzett és e'ő-vígyázatot okozott. Egy szomszéd Státusban végrehajtott történeteknek, Európa-szereti krtis' felelmét kellett szerezniük, 's ez a' fételem az, mely Nekték a' készüléteket felvilágosítja, melyek bizodalom' kedvéért, nem pedig ellenséges megtámodás-végett estek. Bizonynal mondjuk, Uraim, — és Ti 's Frantziaország' hiinni fogjátok, hogy mi, ezen készülétekre-nézve, a' legmegelőgítőbb és legmeghatározottabb felvilágosítást vettük. — Ezen világosítások, teljességgel nem tartóztatnak-el minket az illendő állásba-tételtől: mindjárt meg fogjátok látni ennek bizonyosságát; de másfelől, ára indítatok bennünket, hogy szerkezeteinkben igen óvást viseljük magunkat, 's mindazoknak, kik velünk egy gyökérértelemben vannak, ugyanazt tanátsoljuk. — A' háború, Uraim, szomorú és keserúségekkel teljes jövendő; annak változandóságai, rémítők lennének. Nem ma-

gunkra-nézve félünk mi annak következeitől, azon tűzbuzgóság mellett, mely minden Frantziát lelkesít, még úgy is láztzik nekik, hogy a' szabadság' dolga, megint nekik fogja köszönni böldogságát. Hanem, a' szabadság' dolganak, ilyen módon szerezni a' győzödelmet, kintsekbe és vérpatakokba kerülne: jobb tehát, béke által diadalmaskodni. — Frantziaország, nem fogja megengedni, hogy a' belé-nem avatkozás' principiuma megsértődjön. De, fog is iparkodni, meggátolni, hogy a' békességet szerentséltessék, a' melyet meg lehetett volna menteni. Ha a' háború elkerülhetetlen lessz; úgy, a' világ' színe előtt kell megbizonyítani, hogy mi azt nem kerestük, és hogy mi azt tsak azért folytatjuk, mivel' minket a' háború és principiumunk' megtagadása közzé állítottak. Mi az által, még-annál erősebbek leszünk, minthogy fegyverünk' erejével kötjük össze jó igasságunk' megbizonyítását.

Foljthatni fogjuk 'hat az alkudozást, és minden reménységet nyújt nekünk, hogy ezek az alkudozások szerentsések lesznek: de az alatt, Uraim, a' mi' jól fel-eléségített és védelem alá tett városainkon kívül, készen van ütközetre 500 ezer emberünk, jól felfegyverkezve, jó rendbeszedve, jó Vezérek alatt. Egy millió nemzeti-gárda fogja ezeket segíteni. A' Király, ha szükséges lenne, a' nemzet' elébe állana (a' szíves buzgóságnak egy olyan tüzes mozdulása állott-be az egész gyűlésbe... ismételt helybe-hagyás; kiáltás: Eljen a' Király! Eljen a' szabadság! — hangzott mindenfelől... Enthusiasmus a' karokból is, és mindennek szemei azon-egy tárgyra fordultak, a' hol az ifjú Nemours Htzg. volt) —össze sajtólt rendbe, jussunk által, erővel és gyökérértelmünk' hatalmával felövedezve fogunk fel-lépíteni. Ha a' 5-szín' megtekintésére szélveszek ütnének-ki, és a' mi' segedel-

münké lennének ; annál-rosszabb azoknak , kik azt kibotsátották ; nem tartoznánk mi azért felelettel a' világoak.

Mint Finántzminister , bizonyossá kell még nekem Titeket tennem , hogy pénz' dolgából , nem fogunk szükségét látni a' háború' folytatására . Az a' budget , melylyet mi most kidolgozunk , szokott költségben fontos megrövidítést fog mutatni . A' rendkívülvaló kiadásra - nézve , lenne nekünk 80 milliónk , a' mennyivel a' földadó megkönnyebbedett ; és tudjátok , hogy egy 80 millióból álló jövedelem 1400-1500 milliót képzeltet . Több erdők van 2 milliárde árunál eladó , mely a' mi' kezünkben kevés hasznot hajt , magánosokéban , sok jövedelmet ad az . E' szerint , megmérhetetlen segéd-eszközeink lesznek pénz' dolgából hatalmunkban ; hogy az emberbeli segéd-eszközöket , melyeket a' mi' vitéz-bátorságu lakosaink ajánlanak , eltarthatassuk . — De , újra elmondom , teljes meggyőződéssel , hogy a' békesség , végzetlenülül hihetőbb a' háborúnál . Ha Frantziaország és Anglia azt , akarják , ha más Hatalmak azt , kívánják ; úgy , nem tudjuk , hogy háborítódhatna a' meg . Foljlatni fogjuk tehát mi az alkudozást 500,000 ember katonaság és 1 millió nemzeti-gárda által elő-segitve .

Ere , a' Hadminister egy törvényjavallatot tett-fel , 80,000 embert , az 1830-diki klassisból , szolgálatba szállítani . Ez a' szám , úgymond , szükséges lesz , a' hadseregek' különböző serege' törsokeit — cadres , kiteljesíteni . A' Kamara , nyomtatás alá és a' Hivatalokba-küldésre rendelte ezen törvényjavallatokat ; az Elölülő pedig felidézte a' Kamarát más napra , hogy a' Bureau-kba gyűljenek , a' törvényjavallatok' megvizsgálására .

NÉMETORSZÁG

Dec. 2-dikán , Braunschweigban , Nagy-britanniai Király ŐFgének egy levelét tet-

ték nyomtatásban közönségesse az egyvesült Braunschweig- Wolfenbütteli és Blankenburgi tartományhoz : “Mi Wilhelm Isten' kegyelméből , Nagybritannia' és Irland' Királya , Királya Hannovernek is , Brauschweigi és Lüneburgi Hg. 'sat. Jóakaratumkat és legkegyelmesebb akaratumkat előre , Nagyságos , Méltóságos , Nemes , Erős , Tisztes-vígyázó és Bölts , különösen Kedves és szeretve Különösök . — Elég az , hogy ennek a' familia' Feje' jussán készült irásnak az a' tárgya , hogy Wilhelm Hg. fog országolni ; Károly pedig elmakatskotta a' maga' örökségi jussát .

HOLLAND

A' Journal de la Haye , a' frantzia Constitutionnelnek egy tzikkejére : “Nem , úgymond , Frantziaország , nem megyen előttök minden nemzeteknek egy bölts szabtság' útján . Áll még Frantziaországban a' zálog (cautio) a' Journálokért . Hollandban , szabad a' sajtó , és akarki botsáthatki Journált , zálog-letétel nélkül . Ezen tekintetben tehát , tovább léptünk mi Frantziaországnál . Frantziaországban , nagy tekintettel jár a' 'Sidók' jövendő emancipatiója . Hollandban , régolta emancipáltattak azok ; az ő' istentiszteletjeiket éppen úgy tekintik , mint a' többi hitvallásuakét , és a' mi' törvényünk szerint , tökéletes egyformasággal él amazokkal . A' Státustitoknokságnál , a' Telepek' departementjében ; az Igasságministeriumnál — Haagban , Kereskedőségénél , a' Procuratorok és Tudósok között Ámsterdamban igen nagy tiszteletü Izraélita neveket lehet számlálni .

BURKUSORSZÁG

A' Preuszische Staats-Zeitung szerint , a' Messenger des Chambres , a' Courrier de Pays-Bas után , a' Burkus Király' ŐFge. szájába azt a' javallatot adja , mint-ha Ez , Belgiumból , és túl a' Rajnán fekvő , azelőlt frantzia , most , burkus tartományok-

ból, egy országot szeretne formálni, a' szász Király' fejedelmi-páltzája alá, 's a' helyett Szászországot Burkusországhoz kaptsolni. A' burkus Zeitung, nem-tsak költeménynek; hanem képtelenségnek is vallja ezt a' furtsa hírt.

SVAJTZ

Aarau, nov. 5. — Ez előtt egy héttel, szélveszes és zabolátlan támodás volt itt Aargauban az egész Cautonban: számásával állogattak-fel mindenütt szabadság-árbotzokat, és sok Kerületekben fegyverkezni kezdett már a' nép, hogy Aaraunak induljon. Ere, össze-híttá az ország-lószék nagy sietséggel nov. 26-dikára, az azelőtt már ezen hónap' 29-dikére meghívott nagy Tanátsot, és felhagyott az új választásokkal, mellyeket ezen gyűlés előtt, gyakran megújított, és mindég fogatlan parantsolatja által végbe-vitetni próbált. A' nagy Tanáts kinyitásával, melynek bévezetése az ország-lásmód' reformálásával 's egyszersmind, egy gyűlöletes adó eltörlésével kezdődött az ország-lószék által, egyszerre vissza állott a' tsendesség és megengesztelődés. A' vezérvárosnak (Vororts) két kiküldöttje, megérkeztek volt már kevéssel azelőtt Bernből, hogy közbenjárást és katonaságot ajánljanak. A' kis Tanáts, nem fogadta-el a' kínálkozást; 's midőn a' nagy Tanáts' szájából az öröm és vídámság Aarau' útzáin elterjedt, siettek a' bern-iak elutazni, kiküldötték kotsijokat a' városról, 's ott-kinn ültek-fel. — Szörnyű hosszú ez a' tudósítás. Elég az hogy a' politikai reformálás jobban elragadt és terjed a' civilizált Európában mint a' Cholera vagy a' pestis, maga.

NÁPOLJORSZÁG

Egynehány napja már hogy a' Vesúv kiütéssel fenyegetődzik. Nov. 15-dikén egy új nyilást tört az a' craterében (a' medentzében), melyből először sok gyantás a-

lakokat, azután egynehány követ hányt-ki: 16-dikán, dörgések, tsattanások és ropogások következtek a' hegy' belsejében, mellyet a' kitörés elő-postájának tartanak.

LENGYELORSZÁG

A' lengyel felfordulásnak a' lehetséges nyomos előadása. Krakkó, dec. 6. — Az 1850-dik esztendő, mely a' meg nem háborított béke közepette fekvő Európának oly' sokat ígérve kezdődött, a' világ ezen részét is megrendítette, a' mi, minél-váratlanabbul lepte-meg az országok' nagy részét, mellyeket az megtalált, annál-érezhetőbbek lehetnek annak következei azoknak, mellyeket az, egyenesen látogatott-meg. Egybe-szerkeztetésekben tapasztalt szemlélődőnek, nem lehettek a' lengyel történetek váratlanok. Midőn tavaj a' muszka hadsereg oly' tündöklő és nagylelkű békeséget, vívott-ki, — midőn a' muszka Monárchát, ugyanazon esztendőben, az ő' Lengyelországa oly kiterjedt és feddhetetlen öröm-zajjal köszöntötte; hibető, senki-sem gondolhatta volna azt, még-tsak lehetségesnek is, hogy ára oly hirtelenséggel a' belső béke, és a' szemlátomást nevedő virágzás ebben az országban, oly' rettentő módon megháborítódjon, és hogy ama' keserű sorsu ordonnance-ok, mellyek Európának egy délnyugoti tartományában a' dolognak új rendit teremtették-elő, veszedelmes behatással lehetnének távol fekvő északi tartományoknak oly' bizodalmas lábon állani láttzó tsendességre. Mint villám a' tiszta levegőből, alkalmasint úgy lepte-meg egész Lengyelországot a' nov. utolsó két napján történt lett-dolgokról szóló véletlen tudósítás. Oly' véletlen volt az, hogy mi annak egybefüggését, eredetét és történeteit, még most-se tudjuk magunknak megvilágosítani, hanem-tsak holmi magános és szóbeli, 's a' varsói Híradókban olvasható tudósításokból formálhatunk va-

i tükört az egésznek. Az, minden eset-
 bizonyos, hogy, nem egész országban
 erjedt össze-esküvés volt az, mely a'
 olutio' kiütését maga után húzta. Sőt
 ább, tsak egynehány lobbanós termé-
 tü, rész-szerént akadémiai Ifjúság, más-
 zént az úgy nevezett Altiszt-oskola' Ta-
 lói közzé tartoztak Warsóban az össze-
 üvők, mellyet, sok-felől szerzett bi-
 nyítás szerént, mindjárt, tsirájában el-
 etett volna fojtani, ha mindjárt szem-
 ünő hatás eszközök lettek volna kéznél.
 Már a' múlt hónap' elején nyomába a-
 ltak volt ezen össze-esküvésnek; de
 mit tsekéjségnek tartottak ahhoz, hogy
 mény rendszabásokhoz nyúltak volna,
 mely gyanúsok, kiket megfogtak, meg-
 lkodva tagadták a' nekik nem ok nél-
 tulajdonított gonosz szándékot. Mint
 onban, a' többi össze-esküvőknek, tár-
 ni kellett attól, hogy így már talán rö-
 l nap' ők is elárúlatnak, eltökéltették
 agokban, hogy planumjokat időnap e-
 tet végbe-vigyék; mint-sém a' mely idő-
 tehetett megállapítani. — Nov. 29-dikén
 e 6 órakor, 16 Akadémikus, kiket az
 ltiszt-oskolából két nemes Ifjú vezérelt,
 k mérészséggel betörték a' Belvedere-
 stéljba; fele az első, másik-fele a' há-
 lsó épületen berohanván; leölték az ő-
 ket, kik nekik ellenek állottak, és fog-
 gra vitték volna Ő-ts. Magosságát a'
 gyhertzeget, ha, szerentsére, egy hív
 lgája ötet, egy eldugotté (ajtaju) szo-
 ba, mintegy erővel be nem rántotta völ-
 . Minekelötte a' lázzadók azon szobába
 thattak volna; talált ŐMga. módot, a'
 selkedőktől megszabadulni, és a' musz-
 kaszárnyába futni; hol azon kevés musz-
 regimentek, mellyek itt voltak, híven
 ellé állottak a' Hertzegnek. Az alatt, míg
 a' Belvedere-ben (Széplát-ban) történt,
 sze állott a' közel-fekvő katonaoskola-
 li többi Altiszt, számszerént 200, 's nyo-

múlt a' városba, lármát-ütött, húzta a'
 népsalakat, mely úttjába esett, magával.
 Minél-jobban szaporodott a' népség, an-
 nál-gonoszabb lett a' kitsapongás is: ha-
 nem, kegyetlenségek, olyanok jelelik-ki
 a' varsói revolutiót, mellyekhez-foghatók,
 sem a' párisi, sem a' brüsseli veszetekben
 nem történtek. A' minden tekintelben meg-
 részegedett népsepredék borzasztó kegyet-
 lenséggel állott-bosszút azon szerentsétle-
 neken, kiket saját elnyomóinak tartott,
 és kímélés's irgalom nélkül választott dü-
 hös bosszúja' áldozatjainak. Kevés musz-
 ka Gen. volt magánosan, kiknek az a' sze-
 rentséjek lett volna, hogy le nem lövet-
 tek, hanem emberibb módon gondolko-
 dó ellenkezőiktől fogságra vitettek. A' 4-
 dik gyalog-reg. 2 tsapatja (bataillon-ja)
 segedelmével, betörte a' lázzadó nép a'
 fegyvertár' kapuit, és temérdek népet fegy-
 verkezették-fel kardal, püstollal, puská-
 val, kiknek a' kezekben mindennemű fegy-
 ver rettentő eszköz. A' véres estét bor-
 zasztónéjj követelték, kiket (hí-
 hető, a' setétben) Muszkáknak néztek, sa-
 ját hazafijok által találták-meg a' halált,
 és a' lengyel Gárda-gyalogsággal, mely
 nem tüstéut akart egy kézre dolgozni a'
 pártütőkkel, éppen úgy ellenségesen bán-
 tak, mint a' 5 muszka-regementel, mely-
 lyek a' nagyobb erőnek engedvén, kén-
 telnek voltak oda-hagyni a' várost. — Más-
 nap', állott ugyan fel egy ideigvaló ország-
 lószék, hogy a' sok kitsapongásoknak, a'
 mennyire lehet, határt szabjon; de, nem
 boldogúlt. A' város, nov. 30-dikán is mar-
 talékja volt minden zabolátlan kegyetlen-
 ségeknek és fegyveres tsordáknak, és a'
 gazdag Vajdák is, tsak mikor már látták
 hogy életjek és vagyonjok nints bátorság-
 ban, határozták-meg a' legelőkelőbbek,
 amaz országlószéknek segedelmére sietni,
 's így formálódott dec. 1-sőjén az újj Kór-
 mányozó Tanács; mely azt vitte-végbe

hogy egynehány fő-lázassztót megfogtak és keményen megbüntettek. — Munkásságon kívül, nyugalomban élő Chlopicki Gen. ki a spanyol táborozásban magát díszösségesen különböztette-meg, és Lengyelország régi fegyveres-vitézei előtt nagy tekintetben áll, ámbar csak megújítgatott kérésekre és hosszas magavonogatása után, rá-vette magát a katonaság Fő-vezérsége felvállalására: de, nyilván kikötvén magának, hogy azt egyedül-tsak a Tsászár és Király nevében viselhesse. Ezen Generál kemény rendszabásainak, és különösen a nemzeti gárda hatalmas belé-szöllésének is, mely hirtelen lábraállítatott, lett az a szerentséjek, hogy a város rettegő békés lakosait, kik, mint-hogy be vóltak rekesztve, meg-tsak elsem futhattak, egykisség megnyúgosztalhatták. Lázadást-szerző magános tsoporokat, kik még másnap is zabolátlánúl kóboroltak, széjjel-verték, nevezetesen pedig azon Sapeur-(ásóvész)-tsapattól, mely a maga saját Tiszteit megölte, elszedték fegyvereit. Nem bántották volna ugyan, ezen nagy zabolátlanságban is, a királyi kastélt és a palotát, mely a városban a Nagyherczegé magáé; de, ellopták az istállókból a lovakat, sőt még azt is állítják, hogy egy nagy muszka hadi-kassa is eltűnt: sok házat, mellyekben Muszkák laktak, kiraboltak. — A fogoj muszka Generálok között mondják lenni ezeket is: Kriffzoff Gen. Helytartó és Nesselrode Gróf Gen. Májor, s többek. — A revolutio lelke azonban hovatovább harapódzott Varsóban; klubbokat állítottak-fel, mellyekben dühös beszédeket tartottak a muszka uralkodás ellen; és az ideigvaló országglószék, mely már egy követséget küldött Cerarewits Nagyherczeghez, és azon lépésen állott, hogy övele költsönös eggyeségre lépjen, kéntelenített a klubbok által szándékában meggátoltatni. A klub-

bok tagjai rá mentek a kormányozó Tanáts Gyűlésére, s ára erőltetvén ezt, hogy a tartományokból egybe gyűlt gyalogság segedelmével, utánna kellene lódulni a Nagyherczegnek s az őtet követő lengyel és muszka seregeknek, hogy azokat, ha lehet, mind fogságra tennék, Chlopicki Gen, szörnyen megbosszankodva ezen klubbok dühös követelésein, egy méreggel és bosszúval teljes Beszédet tartott a Tanáts-gyűlés előtt, mely beszédhen emlékeztette őket a feltételekre, mellyek alatt ő, a Fő-vezérséget magára vette, és beszéde-közben annyira felbuzdult, hogy mint-ha valami gutaütés lepte volna-meg, úgy hogy ki kellett vinni a Gyűlésből, Ez a történet köz-bánatot és bosszúságot támasztott a dühös klubbok ellen, s nagyon lelépintette ezeknek a hitelét a nép előtt.

Azomban, Ő-ts. Mag. Cesarewits Nagyherczeg, hozzá érkezett tudósítások által, meggyőződött, hogy az őtet kísérő lengyel katonaság igen nagy veszelemben forogna, a gárda gyalogság; rá-veszi őket az elbótsáttatásra. Vissza tértek tehát ők, Krasinski Gróf és Kurnatowski Generálok alatt, Vársóba; a hol a katonaság ugyan, minekutánna az ideigvaló országglószéknek esküjüket letették, a többi sereghez állottak: az ő két Vézerei pedig, jónak tartották elbótsáttatásokat kérni; a mi nekik meg is adatott. Maga, Ő-ts. Mag., az utolsó rólla és kis seregéről érkezett tudósításoknál-fogva, a Vistulán, ennek elkezdődött zajlása miatt, nem behetett még által. Talán akad más helyt, a hol által mehet: a mit, annyival-inkább óhajthatni, mivel seregének, már is elkezdett szűkülni az elesége és takarmánya; és, seregestől sátoroznak (ábrándoznak, bámúlnak) körülötte fegyveres parasztok és labodázók. Chlopicki Gen. a ki még is alkalmasint fellábbadozott betegségéből, és pólári s katonai Dic-

ornak neveztetett, erőssen megállapí-
ta, hogy a 'Nagyhertzegnek, a' Weich-
en lehető által menetelét, 's maga' visz-
-vonulását Muszkaországba, bátorságos-
fogja tenni. Ha ez valóban így van; úgy,
n veszett volna talán még el minden
nényiség a' tsendesség teljes vissza-ál-
-isa-felől: mert, akarhogy indultak is
r fel az elmék, 's tekerődött is fel a'
pzetek' húrja; még-sem talált — bizo-
os tudósítások szerént — magának kö-
töket a' respublica, sehol. Söt-inkább,
nden tudósítások megeggyeznek abban,
gy, ha a' Muszkaországhoz tsatolt tar-
nányok a' mostani Lengyelországgal új-
egyesítettnek, és az álló konstitúció
rossan követődik; minden okosok' kí-
nsága fog egyesülni, a' most Ország-
nak a' szeméjében. Azomban, az ide-
való országglószéket szorították minden e-
je össze-szedésére, annyival-inkább, mi-
l' a' fegyvertárban 100,000 emberre-
lő fegyver találtatott. Varsóban sok em-
rt fogdosnak-meg olynt, kiket muszka-
kos politziának tartanak; és ámbár a'
első tsendesség helyre állottnak láttzik;
ég is rebegve várja a' város' lakosainak
gy része a' közel-jövendőt. — Enged-
s az egek, hogy az országgyűlés, mely-
et dec. 18-dikára szöllítottak össze, meg-
eljen a' reménységeknek, mellyeket an-
k törvénytiszteletéről feltesznek.

Varsó, dec. 5-kén. Megesvén ná-
nk a' múlt hónap' utolsó napján a' nagy
rténetek, és a' Muszkák a' Fővárosból
üzettetvén, másnap mindjárt Nemzeti
árda állítottatott-fel. A' köz felbuzdulás
elkesedés oly' nagy vólt, hogy az új
árda egynehány órák alatt már készen
olt, kiállott, és Gen. Chlopicki dec. 1
pján vele mustrát is tartott. Az Üni-
ersitásban tanuló ifjúság a' Gárdának egy
ilön osztályját teszi Professor Schirma és
ube Vezérek alatt. Sokan a' fegyveres

polgárok közül három (fejér, kék és ve-
res) színű kokárdákat viseltek, de már
másnap, dec. 2-kán, honnyi (tiszta fejér)
Kokárdakon kívül mást látni nem lehet-
tett. Az itt lévő Frantzia Fő Consul, mind-
járt a' muszka seregeknek elávozása u-
tan, kifüggesztette házára a' háromszínű
zászlót. — Dec. 2-dikán Lelevel, Broni-
kovski, Mochnacki és Grzymala Uraknak
munkássága egy úgy nevezett "Patriota
Eggyesület" (Klubbot) állított-fel, mely
első Ülését akkor-nap' a' Redut-Szálában
tartotta. A' jó rend tökéletesen hely-
re áll; sokan, kik a' közelebbi napokban,
a' közönséges zavarodást alkalmatosságul
használván, rablást és fosztogatást követ-
tek-el; megbüntettetnek, néhányan köz-
zülök halállal. A' megsebesedett polgárok
körüli a' város Orvosai' gondos szorgalom-
mal járnak; az elesteknek holt testei (a-
zok között Potocki és Novicki Genera-
lok) eltemettetnek — Az új országglószék
megértvén, hogy Cesarevits Nagyherzeg
a' Lengyel Nemzetnek mostani kívánsá-
gait tudni akarja, 4 tagjait ú.m. Hertzeg
Czartoryiski, Hg. Lubecki, Lelevel és
Ostrovski Urakat Ő-ts. Hertzégységéhez ki-
küldötte, kik is Ő-ts. Mggának eleibe ter-
jesztették:

1) hogy a' Constitutio a' maga egész tel-
jességében végrehajtsák és megtartassák.

2) hogy azok a' Lengyel tartományok,
mellyek Muszkaországgal régebben egy-
gyesítve vagynak, lengyelországhoz visz-
szakaptsoltassanak, — a' mint azt ŐFgé-
nek a' Tsászárnak és Királynak Anteces-
sora Sándor Tsászár megígérte vala.

3) hogy a' lengyel földön idegen se-
regek ne légyenek, nevezetesen a' Litt-
hauai tábor sereg (melynek vezére maga
a' Nagyherzeg) az országba bé ne lép-
jen. — A' Nagyherzeg midőn dec. 5-kán
az országból kifelé megindula, a' követ-
kező írást botsátotta a' lengyel katoná-

sághoz: "Engedelmet adok a' lengyel-seregeknek, kik hozzám az utolsó pillantásig hívek maradtak, hogy Övéikhez vissza térjenek. Én megindulok a' Tsászári seregekkel, és eltávozok a' fővárostól, meg várván a' Lengyeleknek törvényességétől, hogy azokat (t. i. az Muszka seregeket) új-jokban a' Tsászárság-felé legkisebbé is nem háborgatják. Ajánlom hasonlóan a' lengyel Nemzet' oltalmába az Intézeteket, a' sajátot, és a' személyeket és a' hívségnek 's hitnek szent örizete-alá helyeztetem őket. (Alá-írás) Constantiu." — Ehezképest a' lengyel gárda-regementek mindnyájan vissza jöttek Varsóba. A' General-Stab' Feje Gróf Wasovicz leve, Oberster és Napoleonnak hajdani Adjutansa; Gen. Sieravski a' városnak Kommandánsává kineveztetett.

Az országglószéket mindennap újabb-újabb változás éri, néki legterhesebb a' helyheztetése. Nov. 50-kán Gróf Sobolevski és Hg. Lubecki, mint az akkori országglószéknek fő *Bejái Cluj'* *Öntmái* tudva van — egy Nyilatkozatást botsátottak ki Miklós Tsászárnak és Királynak nevében, melyben a' rendkívülvaló környüállásoknak tekintetéből 6 új tagokat felvesznek az igazgatásba. Az újj tagok a' régieket kirekesztik, és az igazgatást által veszik. De — mind innét a' Fővárosból az itt lévő országos Követek, mind a' Vajdaságokból a' Nemesek, megírják nekik, hogy ők a' Nemzet' bizodalmat nem bírják. Más Elölülöt választ az országglószék magának, majd ismét újj tagokat (Lelevel és Ostrovski Urakat) szed-fel magához; mind híjjában. Dec. 4-dikén kibotsátja azért a' következő Nyilatkozatást: "Minthogy az országglószék az ő jelen állapotjában azon egyértelmü tudósítások után, mellyek hozzája foljvást mindenünnét jönek, nem lehet kétségben fölöle, hogy ő a' Nemzet' bizodalmat nem

bírja: kötelességének tartja ki nyilatkozatni, hogy ő az országglószék birtokában nem maradhat. De mivel' más mindenféle nemü fontos okok, résszerént a' Nemzet javára, résszerént a' Király Interesszéjében — ki residentiájának távolsága miatt az Ország' jelen-szükségein nem segíthet — azt kívánják, hogy a' fő hatalomnak gyakorlására késedelem nélkül egy Tisztiszek állittassék: az országglószék végezi a' mi következik 1) Egy ideigleni Kormányszék fog felállittatni, és az országglószéknek minden rendelései annak nevében fognak megjelenni 2) Az ideigleni Kormányszék tagjai lesznek: Hertzeg Palatinus Czartoryiski, Senator Kastellan Kochanovski, Gróf Pac, Senator Dembovski, Niemcevicz, Lelevel, Ostrovski. 3) A' megnevezett személyeken kívül meghívhat az ideigvaló Kormányszék másokat is tagjainak, kiket akkoron meg fog majd szöllítani 4) Mihelyt a' Senatus és a' Követek Háza össze-gyűlve lesznek, az ideigleni Kormányszéknek léte és maradása az Ország-gyűlésnek határozásától fog függeni. Költ Varsóban dec. 4-kén 1830 (Alólírás) Czartoryiski, Kochanovski, Pac, Dembovski, Niemcevicz, 'sat.

ELADÓ JÓ-FÉLE BOROK

T. N. Kraszna-Vármegyében, Szilágy Nagy-Faluban vagynak egy Uraságnak a' régen elmúlt 1822, 1823, és legtöbbnyire 1827-dik esztendőkkben Tasnádon, és Kémeren a' legnevezetesebb szőlő hegyeken termett és jól conservált feles-számu veder ó-borai, és asszúszőlőborai, mellyekből akar hordó-, akar vederszámra, kisebb, vagy nagyobb számmal lehet vásárolni. A' kiknek azért kedvek leszen azokból venni; bővebb értekezés és útastítás végett akar itt Kološváron a' Hazai Híradó Redactoránál, akar az említett Szilágy Nagy-Falusi T. T. Evangelico-Reformatus Páp Urnál jelentsék magokat.